

Selvitys lasten ja nuorten mielenterveys- ja riippuvuuspalveluista

5.2.2024

Tulosaluepäällikkö Johanna Puhakka

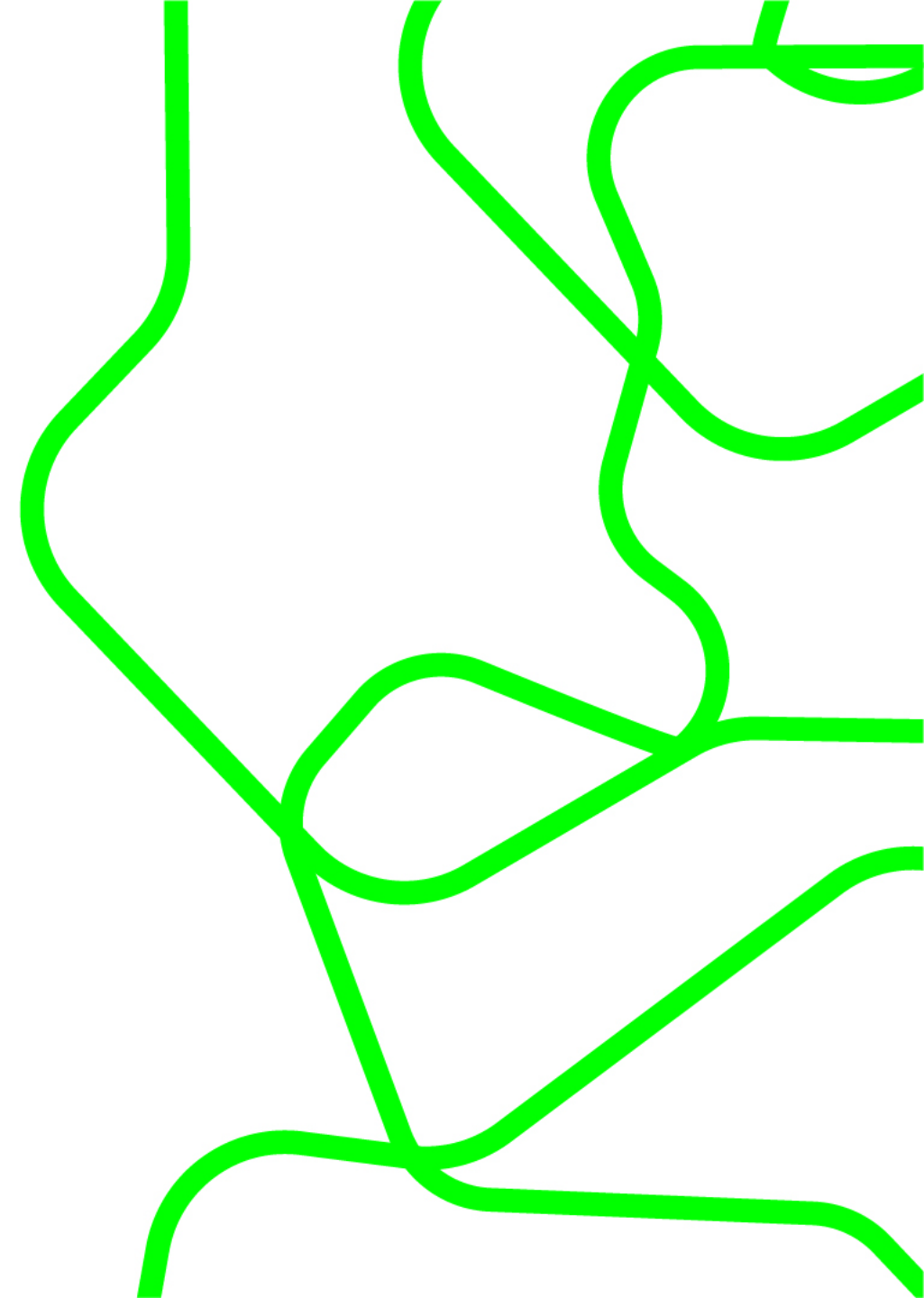
Palvelualuejohtaja Minna Mutanen

Henkilöstömuutokset

- Savonlinnassa ei lasten ja nuorten MieRi palveluissa ole vähentynyt yhtään henkilöä. Nuorisopsykiatrialla henkilöstörakenne on muuttunut, mutta henkilöstömäärä on sama (irtisanoutuneiden tilalle palkattu yksi sairaanhoitaja ja yksi perheterapeutti). Hanketyöntekijä siirtynyt terveystieteiden yksikköön, mutta palvelu kohdentuu edelleen lasten ja nuorten palveluihin.
- Nuorten kuntoutusyksikön toiminta integroitu nuorten perusterveydenhuollon yksikköön, yhtään henkilöä ei ole vähennetty: hoidollisia näyttöön perustuvaa ryhmätoimintaa, jalkautuvaa työtä, nepsy-valmennuksia.
- Nuorten perusterveydenhuollon palveluissa:
  - Opiskeluhoitoon lisäresurssi MieRi-sairaanhoitajan rekrytointi kesken.
  - Yksi lisäresurssi palkattu.
  - Nuorten päihdetyöntekijän tehtävä vakinaistettu (hanke päättynyt) sairaanhoitajan tehtävästä.
  - Nuokulla avoinna ollut tehtävä (täyttämätön vuonna 2022, ei ollut suunniteltu täyttämistä) täytetty sairaanhoitajalla.
- Lasten perusterveydenhuollon palveluissa:
  - yksi lisäresurssi toiminnan muutoksena varhaisen vuorovaikutuksen työtä vahvistamaan (ei ole vielä aloittanut)
  - yksi lisäresurssin rekrytointi alkamassa.
- Lasten erikoissairaanhoidon palveluissa: ei muutoksia resursseissa
- Kaikki tämä tehty ilman palkkavaikutuksia henkilöstörakenteen muutoksilla. Lisäksi täytetty sijaisuuksilla myös osa-aikaisuuksien pohjalta.
- Lääkäripalvelut ovat ennallaan ostopalveluiden suhteen erikoissairaanhoidossa. Lisäksi on tehty päätös rekrytoida oma pth-MieRi lääkäri ja tämä työ on aloitettu

Mieri-palvelujen tehtävä ja toimintatavat

- Mielen terveysongelmissa varhainen tunnistaminen ja hoidon aloitus ovat tärkeitä, siksi mielen terveyspalveluissa painopistettä siirretään etulinjaan eli perustasolle
- Eloisan olennainen tavoite on rakentaa palvelut toimivaksi potilaan näkökulmasta
- Vahva yhteistyö eri toimijoiden kanssa, esim. Kunnalla vahva rooli lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa
- Rakennettu hoidon porrastus (lääketieteelliset perusteet)

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävä Mieri-palveluissa

- Kouluterveydenhoitoon (perusopetus) ei kuulu sairaudenhoito
  - ADHD-diagnostiikka ja seuranta toteutetaan Eloisan alueella kompiloitumattomissa tilanteissa kouluterveydenhoidossa
  - Eloisan alueella kehitetään toimintamallia, jossa mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut tuodaan lähelle lapsia ja nuoria jalkautumalla säännöllisesti ja suunnitelmallisesti kouluille tekemään vastaanottotyötä
    - Pieksämäellä ollut toimintamalli
    - Mikkelissä suunnitelmassa aloittaa elokuussa 2024
    - Savonlinnassa aloitetaan, kun sairaanhoitajaresurssi on riittävä
- Opiskeluterveydenhuollon (2. aste) palveluihin kuuluvat ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö, alkavien häiriöiden ensioireiden tunnistaminen sekä lievän ja keskivaikean oireilun hoitaminen ja asianmukaiseen jatkohoitoon ohjaaminen.
  - Eloisan alueella on otettu käyttöön toimintamalli, jossa oppilaitoksilla työskentelee osana opiskeluhuoltopalveluja mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen sairaanhoitaja
  - Toimintamalli on ollut käytössä Pieksämäellä, Mikkelissä aloitettu 5.2.2024 ja Savonlinnassa rekrytointi kesken
- YTHS järjestää opiskeluterveydenhuollon palvelut korkeakouluopiskelijoille

Hoitoonpääsy ja näihin liittyvä lainsäädäntö

Mieri palveluissa

Perusterveydenhuolto:

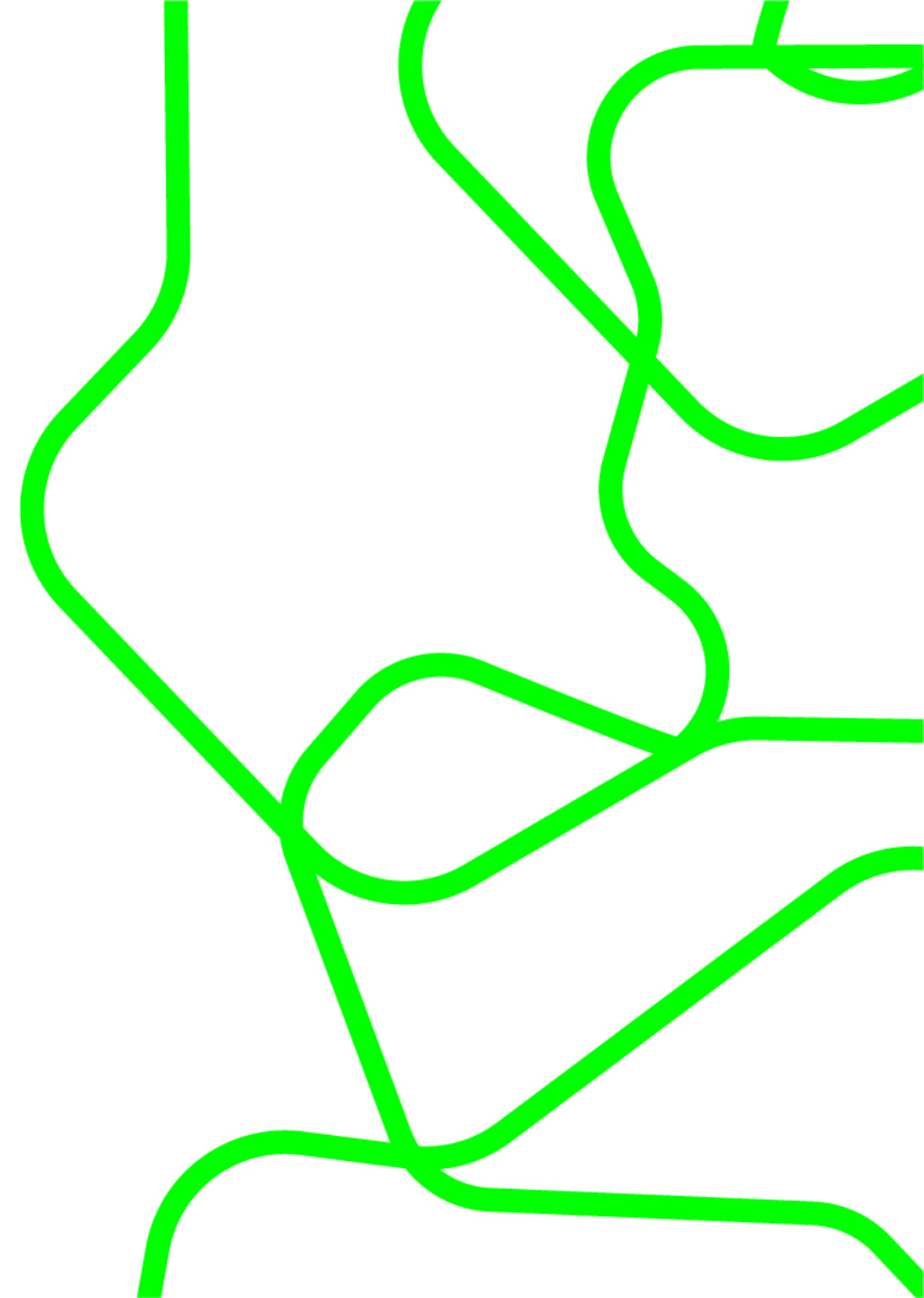
- Arkisin terveyskeskuksen aukioloaikana sinne on saatava välittömästi puhelinyhteys tai sinne on voitava mennä käymään.
  - Toteutuu Palveluluukussa
- Hoitoon on päästävä viimeistään 14 vuorokaudessa
  - Toteutuu pääsääntöisesti
  - Tilastotietoa ei ole saatavissa ennen LC-kantojen yhdistymistä, koska kirjauksia ei ole tehty siten, että seuranta ol

Erikoissairaanhoido

- Kiireettömässä hoidossa erikoissairaanhoidon pääseminen edellyttää lääkärin
- Erikoissairanhoidossa hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmessa viikossa lähetteen saapumisesta.
  - Yli kolme viikkoa käsitellyt lähetteet:
    - Savonlinna: 0
- Arvioinnin edellyttämät tutkimukset ja erikoislääkärin arviointi on tehtävä kolmessa kuukaudessa lähetteen saapumisesta.
  - Savonlinna:
  - Mikkeli:
- Jos tutkimuksissa todetaan, että potilas tarvitsee erikoissairaanhoidoa, se on aloitettava viimeistään kuudessa kuukaudessa hoidon tarpeen toteamisesta.
- Lasten ja nuorten (alle 23-vuotiaat) psykiatrisessa erikoissairanhoidossa hoidon tarpeen arvioinnin edellyttämät tutkimukset ja erikoislääkärin arviointi on toteutettava kuudessa viikossa lähetteen saapumisesta. Hoito on järjestettävä kolmessa kuukaudessa hoidon tarpeen toteamisesta.

Hoitotakuun toteutuminen

- Lähtötilanne oli haastava Eloisan aloittaessa
  - Lasten ja nuorten perusterveydenhuollon MieRi-palveluissa oli reilusti potilaita jonossa
  - Osa oli odottanut yli puoli vuotta ilman minkäänlaista kontaktia
    - Kaikki kontaktoitiin kevään -23 aikana, ja tarkistettiin kunkin jonossa olevan tilanne (lääkärijohtoisesti)
- Tilanne tällä hetkellä
  - Peruspalveluihin pystytään tarjoamaan ensimmäinen aika kahden viikon hoitotakuun puitteissa ja kiireisissä tapauksissa hoitojakso alkaa heti arviointijakson jälkeen.
  - Erikoissairaanhoidon vuonna 2023 on vain yksittäisiä (1-3) potilaita odottanut hoitoon pääsyä yli hoitotakuuajan
    - joka on valtakunnallisesti erittäin hyvä tilanne.
- Nuorisopsykiatrinen osastohoito
  - Eloisan omana toimintana
  - Pääsee tarpeen mukaan
  - Jonoja hoitoon ei ole

Muutokset palveluissa Eloisan aikana

- Palveluluukun toiminta on laajennettu koko hva- alueelle
- Hoidon tarpeen arviointi muutettu Terveystieteiden mukaiseksi; hoidon porrastus
- Nuorten perusterveydenhuollon palveluissa selkeät määrämittaiset arviointi ja hoitajaksot
- Nuorten kuntoutusyksikön toiminta on integroitu nuorten mieron peruspalveluihin (nuokun henkilöstön toiveesta)
  - Aloitettu hoidollisia näyttöön perustuvia ryhmätoimintoja, jalkautuvaa työtä, neopsy- valmennuksia
- Käynnistetty raskaana olevien ja 0-3 -vuotiaiden MieRi-palvelut myös Savonlinnassa
  - Lisäksi tehty toimintamallit Mikkelin lastenpsykiatrian pikkulapsitiimin konsultaatiokäytännöistä koko Eloisan alueelle
- Palkattu psykiatrisia sairaanhoitajia (4) ja 1 perheterapeutti lisää
- Aiemmin hanketyössä ollut sosiaaliohjaajan- tehtävä osaksi terveyssozialityötä, mutta palvelu/työ kohdentuu edelleen lasten ja nuorten palveluihin
- Kirjaamisen yhtenäistäminen

Ostopalvelut ja palvelusetelit

- Lääkäripalvelut ostopalveluna
  - Lääkäripalvelut ovat ennallaan ostopalveluiden suhteen erikoissairaanhoidossa kuin ennen Eloisaa
  - Samat lääkärit olleet jo useamman vuoden
- Palveluseteli
  - On vaihtoehto kunnan kilpailuttamina ostopalveluna hankkimille palveluille
  - Myönteisyyttä palvelusetelin käyttöä kohtaan on nähty sen käyttö palveluiden jatkuvan kehittämisen kannustajana verrattuna ostopalvelujen kilpailuttamiseen, jossa sisältö ja laatu määritellään vain kilpailutusvaiheessa

Lisäksi on tehty päätös rekrytoida oma pth-MieRi lääkäri. Rekrytointi on jo aloitettu

Vuoden 2023 aikana aloitettu kehittämistyö, joka jatkuu edelleen...

- Arviointi ja hoitajaksot nuorten palveluissa
- Varhaisen vuorovaikutuksen työ
- Lasten mielenterveyspalvelujen yhtenäistäminen
- Palveluluukku
- Nepsy-valmennukset omana toimintana
- Päihdetyön yhtenäiset toimintatavat
- MieRi sairaanhoitajat opiskeluoholtoon
- Ankkuri-työ Pieksämäelle
- Lääkäreiden urapolku lasten ja nuorten palveluissa

Kehittämistyö jatkuu..

- **Nepsy-valmennukset ”kotiutetaan” omaksi toiminnaksi**
  - Samalla ostopalvelukustannuksella voidaan tuottaa vähintään kaksi kertaa Nepsy-valmennusta omana toimintana verrattuna ostopalveluun
  - Lisäksi omana toimintana laadun varmistaminen on huomattavasti parempaa mm. työntekijöiden osaamisen suhteen (vrt. Nepsy-valmentajalla vaaditaan sote-alan peruskoulutus)

Yhteenveto:

- Savonlinnassa ei nuorten Mieri palveluissa ole vähennetty henkilöstöä
- Kehittämistyö on aloitettu vuoden 2023 aikana, ja työ jatkuu edelleen
- Työryhmiä on vahvistettu psykiatrisella hoitotyön osaamisella
- Hoidon porrastus otettu käyttöön (vahva lääketieteellinen ohjaaminen; ohjeistaminen)
- Johtamisen ja työilmapiirin vahvistaminen
- Vuoden 2023 aikana Savonlinnan lasten ja nuorten mieripalveluista muistutuksia/kanteluita tms. Vain muutamia, joista yksi oli edellisen organisaation aikaisia (tarkastettu JYL 5.2.2024)